

העם

בת המשוגעים של הזולת

במדינה המשתרעת לאורכו של הגבול ה מורחי של מדינת ישראל קרו דברים מוזרים. הוד מלכותו, המלך טלאל אבן עבדאללה, השתגע. שרים ודיפלומטים תהו מה לעשות. בשום ספר של נוהג שלטוני לא כתוב מהו הנהוג במקרה כזה.

אולם לאורח ישראל לא היה השבוע פנאי להתעניין בבתי-המשוגעים של הזולת. הוא היה עסוק די והותר בבית-המשוגעים הפרטי שלו.

השעיר לעזאזל הנצחי. בוז אחר זו ירדו עליו המהלומות. הסעיף הראשון נגע באותם תפקי ניר המשמשים כתחליף למטבע ישראלי. כל אדם שהחזיק כסף בארנקו או בבנק הפסיד אוטומטית 10% מרכושו. ליתר דיוק, הוא נתבקש בצורה אדיבה, אך משכ נעת להלחץ את הכסף לממשלת ישראל (ראה המשק).

הנפגעים האמיתיים לא היו ספסרי השוק השחור ואילי הכלכלה למיניהם. אלה נגמלו זה מכבר מן הנוהג הפסול להחזיק כסף ב כיס או בבנק, וכשו ברזל, יהלומים או זהב לא נפגעו גם אותם המאורשים שאין להם כסף כלי, שיכלו השבוע לשמוח בלב שלם לאידם של האחרים. הנפגע האמיתי היה ה שעיר לעזאזל הנצחי של כל פשיטות הרגל הלאומיות במאה ה-20 — הבורגנות הזעירה, הפקידים, הפועלים, החנוונים ובעלי המלאכה שחשכו להם כמה מאות לירות, לא שעו ל שכנים שיעצו להם להמיר את כספם בזהב. ג'י'סטה אחרונה במחזה. איש במדינת ישראל לא היה יכול לומר שהצו האכזרי לא היה דרוש. פשיטת הרגל של המדינה גלוייה למדי. אולם איש לא האמין גם שה דבר יועיל למישהו, שהכסף המולאם ישמש לסתימת החור בחבית, במקום להישפך ולי היעלם ככל שאר הכספים שנשפכו עד כה לתוך הבית זו.

בעיני האיש הקטן היתה המסקנה של כל העניין פשוטה למדי: אל תחסוך כסף. אם החרימו פעם, מן הסתם יחרימו פעמיים. אם רצה שר האוצר היוצא, כגיטסה אחרונה לפ ני סיום המחזה, להשאיר ליורשיו מטבע ה נהנה מאימון האזרח, הרי לא היתה לגישתו האפקט הדרמטי המבוקש.

הממשלה

דת ופשיטת רגל

אם התיחסו האזרחים בהבנה אל רוב ה מהלומות של השבוע, הרי עורר לפחות סעיף אחד את תמם הבוערת של כמעט כולם. היה זה הסעיף הכופה על מאות אלפי אזרחים בלתי דתיים וגם אנשי דתיים את מנוחת השבת, בהסטה פחדנית של קימוץ בדלק.

כשנפוצה השמועה הראשונה שכל המכר ניות תושבתנה ליומיים, קיבלו נהגיהן את הדבר בהבנה, אם גם לא בשמחה. היה ברור שהסכון יהיה זעיר בהשואה לכמויות הד לק הנצרכות בתעשייה ובחקלאות, אולם גם חסכוני קטן הוא חסכוני.

ההוראה שיצאה השבוע אינה הוראה של חסכון. כרוב ההוראות במדינה זו, וזהה הו ראה מפלגתית טהורה, שנתקבלה כתוצאה של מקח וממכר סודי ליד שולחנות קואליצ יוניים. תוכנה: יבחור בעל המכונית בימי המנוחה שיבחרו, כל המכוניות תושבתנה ב יום המיועד למנוחה עליידי הרבנות הראשית לישראל.

קואליציה זו של דת ופשיטת-רגל גרמה לניחושים ציניים, שלא העלו את כבוד התו רה בעיני האזרח. אמר אחד: "כל פשיטת רגל נוספת תגרום לביצוע תקנה דתית נוס פת. הורובין חור בלי כסף, באה מנוחת השבת. יוסף יחזור בלי כסף, יבוא חוק כש רות. בן-גוריון יחזור בלי כסף, ילכו אזרחי ישראל בארבע כנפות".

מנגנון

דוליק והאלמנה הודית

האם חייבת אלמנה הודית לשרוף את עצי מה אחרי מות בעלה? בעייה נכבדה זו גרמה השבוע לשמועות אינסופיות בבניין מצפה אשר במרכז ירושלים, מישכן משרד האוצר. האלמנה היתה דוד ("דוליק") הורובין. תפקיד הבעל נועד לאליעזר קפלן. הלה התי פטר. האם חייבים להתפטר גם מנהלי מחלי קותיו? ובעיקר: האם חייב להתפטר בן זוגו הוותיק עוד מימי הסוכנות, דוליק בעל העיניים הפיקחיות והאף הדומה למקור נשר?

אנשים רבים, המכירים את דוליק מאז היה ממנהיגי תנועת השומר הצעיר בחוף-לארץ (ממנה פרש כשחדלה להיות תנועה חלוצית בלתי-מפלגתית, קיבלה גוון שמאלי קיצוני) הניעו את ראשם בחיך של ספק אמרו הם: ירידה צורך עלייה היא. שהרי אי אפשר להי הפך ש-ראוצר, מבלי להתפטר תחילה מתפי קיד מנהל האוצר.

הפילדמרשל נתן דואמה

הצצה בין שורות הזמנה המסוימה להצעות ביטוח למכוניות ממשלתיות שהופיעה במו דעת עתונות גילתה עובדה מעניינת: 400 פקידים במנגנון הם כה חיוניים שצריך להצי מיד לרשותם מכוניות לשמוש אישי. משלם המסים התקשה להבין שמנגנון ש פיטורי אלף מפקדיו נחשבו בעיניו מעשה מהסכני יגלה מצד שני יד רחבה כל כך. משרד האוצר השתדל להפחית את ערך ה עובדה. הסכיר שחצי הפקידים הנדרשים (מושג מנדטורי לפקיד הוקוק עקב עבודתו לאמצעי החברה משלם) קיבלו את מכוניו תיהם עוד בימי ממשלת המנדט וכעת אין מהלקים מכוניות נוספות, מגבילים את מט פר הקילומטרים שעבורם משלמים את ההי צאות (מ-800 ק"מ עו לבלתי מוגבל, בהתי אם לתפקיד).

טען האוצר: ההוצאות (36 עד 41 פרוטה הקילומטר) הן אפסיות. אך משלם המסים סבר אחרת. הוא זכר כי רבים הרופאים ב- ארץ שאינם יכולים להגיע להוליהם באין להם מכוניות. מלבד כמה בעלי מקצוע חיו ניים אחרים שהיו זקוקים למכוניות הרבה יותר מאשר פקדי הממשלה זכר משלם ה

מסים הישראלי גם את מי שהיה פעם נציב עליון בריטי בארץ-ישראל: הלורד גורט שרכב על אופניים בימי היותו פיזדמרשל ומפקד האי מלטה, ובלבד לחסוך דלק חיוני ויקר-מציאות.

מפליות

מי ירק למי בפרצוף?

במלחמת העולם השנייה סטר הגנרל ה- אמריקאי פאטון על לחיו של אחד מטוראיו. הגנרל ברדלי אמר אז שהיתה זאת סטירת לחי שהכריעה את המלחמה. כי פאטון קי בל מנה הגונה על הראש, שינה לחלוטין את אופיו, הפך הגנרל הטוב ביותר של מל-

עוד טרם אמר שלום לאשתו, שהיא כהריון. מהר לבית-החולים, ביקש אשור על הופעת סימוני המכות. הצטער הדוקטור מושקא: "כן, אני רואה סימונים, אך פתקה צריך לתת רופא ממשלתי". קירשנבלט לא התעצל, רץ לרופא פרטי, יצא עם אישור על מצב גבו בכייס, הביאו מיד למזכירות מפ"ם לשם פעולה נוספת.

המשק

הופיין היה מבסוט

אליעזר זיגפריד הופיין, יו"ר מועצת המ נהלים של בל"ל (בנק לאומי לישראל) היה מבסוט מעצמו. מבצע החלפת שטרות הכסף

החשוד משה קירשנבלט בתא משטרת רמזה

על פניה של חברת כנסת, סטירת לחי פלאית

הוכן בסודיות מוחלטת וההודעה על ניכוי עשרה אחוזים מהשטרות המוחלפים ירדה על הצבור כרעם משמים כהירים (ראה העט). הופיין היה חייב להיות מבסוט, כי בגלל איזוהירותו לפני שמונה חודשים פרצה בהלה בשוק הכספים. הוא הודיע לקבוצת עתונאים על הזמנת השטרות החדשים ואנשי הבורסה השחרה הרידו, כתגובה מיידית, את ערך הלירה בחמשים אחוזי.

לא סוד מוחלט. משך שבועות הרגיע האוצר את הקהל במתן הצהרות מוסמכות, בהן הודיע שלירה תוחלף בלירה בלא הפח תה כל שהיא. הרדים אותו במידה כזאת שלא ציפה לבאות.

אולם במקום אחד לפחות לא היה הדבר בגדר סוד מוחלט. עוד בשעות הבוקר שקדם לערב הצהרת ההחלפה הורגשה תנועה מיר חדת בשוק הכספים של ירושלים ויודעי דבר הרבו להתלף שטרות בני עשר וחמישי לירות בשטרות כסף בעלי ערכים נמוכים יותר (שאינם טעונים ניכוי של עשרה אחוזים). התוצאה המשוערת: החשת ההודעה על ה החלפה מבלי סיום כל ההכנות הטכניות ובל בד למנוע בהלת-צבור.

כי הפעם לא רצתה הממשלה להכשיל. היא מצפה לתוצאות יותר ממשיות מהחלפת ה שטרות הישנים בחדשים מאשר ממכ"ת. ה שטרות במחזור והפקדונות בבנקים מבטי חים לממשלה "מלווה" של 25 מיליון לירות. אולם זה לא יהיה הכל. האוצר ירויח כמה מיליונים לירות נוספים מתוך ביטול תוקפן של הלירות שהוברחו לחוף-לארץ ואשר לא תספקנה לחזור במועד הקצר, בן השבועיים, שנקבע לסיום החליפין.

סוגו של דב יוסף

אברהם (ארגמן) קליר נפגש שוב עם שר המסחר והתעשייה דב יוסף. הפעם לא בא קליר במדי מנהל מחלקת הטקסטיל והעורות של המשרד אלא כחבר משלחת תעשיינים שבאה למחות נגד שיטת המכרזים הפומביים שהממשלה החליטה לנהוג לפיה, בהתאם ל- מכ"ת.

קליר התנגד למכרזים עוד בהיותו איש משרד המסחר והתעשייה וכשמאמציו להכי שיל את ההצעה עלו בתוהו יצא את המשרד והחל לוחם במכרזים מהצד השני של המת רס.

דוב יוסף שמע את טענות התעשיינים, הודיע באדיבות אבל בהחלטיות, ששיטת ה-

חמת העולם השנייה. סטירת לחי שירדה על פניה של חברת הכנסת חנה למדן חוללה כמעט פלא דומה. רבים מאזרחי המדינה היו משוכנעים שמפי לגתם החדשה דוד לייבשיק וחנה למדן, ירדה פחות או יותר, מן הפרק, אחרי שמרכיב אנשי לאחדות העבודה סירבו לנטוש את מפ"ם. אולם כתוצאה מן הסטירה שוב עלו מניות המפלגה, כותרות גדולות הוקדשו לה בכל העתונים. הכנסת הקדישה לה שערוריה מיוחדת. המפלגה עצמה התעוררה בתנופה גדולה לחיים חדשים, פרסמה מודעות-ענק בלוחות המודעות. קוג ישראל עזר לה בכל כוחו.

לא היה ספק שעוד כמה מפלגות במדינת ישראל היו שמחות מאד לקבל סטירה כזאת. בין השאר, בשמחה הגדולה. האדם שחולל את הפלא הזה שוחרר בינתיים מ- מעצרו על פי המלצת הרופא, חזר לפי שעה לדירתו ברמלה. היה לו מה לומר בקסר לשאלה: מי ירק למי בפרצוף? משה קירשנ בלט טען כי חנה למדן היתה היוזקת, הוסיף כי כתגובה הסביר לה שלדעתו יש רק סוג אחד של נשים היוזקות לאנשים בפרצוף, והן הנמצאות בין השאר בשטח הגדול של יפו. מהמאה זו לא ריככה, כמוכן, את חילוי קי הדעות בין השניים.

משך שבוע לא הגישה חנה למדן כל תלו נה. יש להניח שאופייה השוקט וחינוכה הפועלי לא הרשו לה בנקל להפיק הון פולי טי מסטירת לחי, אולם כשהדבר נופח מכי לא, הוגשה לבסוף התלונה, והמשרדה יצאה בשמחה רבה לעצור את האישי. המשך הסיפור שוב נתון לחילוקי דעות. מספר יוסף כינר, קצין המשטרה הרמלאי: קירשנבלט התחיל להשתולל, בעט בו ברגליו ולחץ אותו לדלת ברזל שהשאירה סימן על גבו מספר ימיים. אחר שהצליחו שוטרים ל- הפגיסו לחדר, יצא משם בהחזיקו כסא כנשק אישי, עשה שמות בתחנת המשטרה, צעק את יומן המשטרה אדום ואת רצפת התחנה כחול, בקסחות דיו שונות.

מכות יבשות איכזבו. שונה במקצת היה תיאור הקרב כפי משה קירשנבלט. הוא טען כי הוכה עליידי השוטרים בצורה שיט תית ובאופן שאינו מאשיר סימונים, הוכנס לחא בלי מזון והואכל אוכל בלתי אושי. אלא שהמכות היבשות איכזבו את המכים. כשיצא משה מהמעצר יצאו גם סימונים כחז לים על גבו.

„זה מקרה מטובך במיוחד: הוא באמת מלך!“